

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/96/99

POLACY TYPUJĄ KANDYDATÓW DO WYBORÓW PREZYDENCKICH

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, CZERWIEC '99

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Wybory prezydenckie zbliżają się nieuchronnie. Mimo że pozostało do nich blisko półtora roku, niektórzy politycy i ugrupowania polityczne typują już swoich kandydatów. Z propozycją kandydowania w wyborach zwrócił się do Mariana Krzaklewskiego RS AWS. Być może po raz kolejny w wyścigu o prezydenturę weźmie udział były prezydent Lech Wałęsa, którego kandydaturę zgłosiła ChD III RP. Chęć kandydowania ujawnił także ostatnio lider ROP Jan Olszewski. Politykiem, do którego już od dawna odnoszone są szanse potencjalnych kandydatów, jest również urzędujący prezydent Aleksander Kwaśniewski. W majowym sondażu¹ zapytaliśmy ankietowanych, których polityków najchętniej widzieliby w gronie pretendentów do najwyższego urzędu w państwie².

KOGO NAJCHĘTNIEJ CHCIELIBYŚMY ZNALEŹĆ NA LISTACH WYBORCZYCH

Najbardziej popularnym kandydatem do fotela prezydenckiego w przyszłorocznych wyborach pozostaje Aleksander Kwaśniewski. Wśród polityków spontanicznie wymienianych przez respondentów (w odpowiedzi na pytanie otwarte) jego nazwisko pojawiała się najczęściej - obecny prezydent zdecydowanie wyprzedził wszystkich innych potencjalnych kandydatów do tego urzędu. Jest zrozumiałe, że osoba pełniąca urząd prezydenta jest w drugiej kadencji najbardziej oczywistym dla badanych pretendentem do tego stanowiska. Jednak warto zauważyć, że od października ubiegłego roku, kiedy po raz pierwszy zadaliśmy to pytanie, liczba zwolenników kandydatury Aleksandra Kwaśniewskiego jeszcze wzrosła (o 14 punktów procentowych), powiększył się też dystans dzielący go od pozostałych osobistości typowanych przez respondentów do tej roli.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (108), 6-12 maja ‘99, reprezentatywna próba losowo-adresowa dorosłych Polaków (N=1074).

² Było to pytanie otwarte. Badani nie mieli gotowej listy z nazwiskami polityków, lecz sami je wymieniali.

Tabela 1

Których polityków najchętniej widział(a)by Pan(i) jako kandydatów na prezydenta w przyszłych wyborach?	Wskazania według terminów badań	
	X '98	V '99
	w procentach	
Aleksander Kwaśniewski	43	57
Marian Krzaklewski	10	12
Jerzy Buzek	8	9
Lech Wałęsa	5	6
Leszek Balcerowicz	3	6
Jan Olszewski	3	5
Leszek Miller	4	4
Hanna Gronkiewicz-Waltz	4	3
Bronisław Geremek	3	3
Nie ma takiego, żaden się nie nadaje	6	6
Trudno powiedzieć, nie znam polityków	29	20
Wskazania nie sumują się do 100%, ponieważ ankietowani mogli wymienić 3 nazwiska. W zestawieniu uwzględniliśmy jedynie tych polityków, których wymieniło co najmniej 3% badanych.		

Lista pozostałych osób godnych, zdaniem respondentów, kandydowania na najwyższy urząd w państwie od października ubiegłego roku w zasadzie pozostaje taka sama. Nieznacznie tylko zwiększyły się odsetki badanych wymieniających kandydatury lokujące się na wyższych i środkowych pozycjach w rankingu.

Co ósmy ankietowany za jednego z najbardziej pożądanых kandydatów do prezydentury uważa Mariana Krzaklewskiego. Tylko nieco mniej osób chętnie widziałoby w tej roli premiera Jerzego Buzka. Na kolejnych miejscach tego rankingu, z mniejszą już liczbą wskazań, znaleźli się: Lech Wałęsa, Leszek Balcerowicz oraz Jan Olszewski.

Propozycje badanych dotyczące najbardziej odpowiednich kandydatów w wyborach prezydenckich różnią się - co zrozumiałe - przede wszystkim w zależności od ich przekonań i sympatii politycznych. O ile kandydatura Aleksandra Kwaśniewskiego cieszy się niemal powszechnym poparciem osób o poglądach lewicowych, o tyle wśród deklarujących orientację prawicową uzyskała znacznie niższy odsetek takich wskazań. Niemniej jednak i wśród tej części potencjalnych wyborców obecny prezydent pozostaje kandydatem bardziej popularnym niż politycy reprezentujący prawicową opcję polityczną. Kandydatura obecnego

prezydenta ma zatem w znacznej mierze charakter uniwersalny. Oczywiście nie jest to równoznaczne z poparciem Aleksandra Kwaśniewskiego w przyszłym głosowaniu, ale oznacza, że zdaniem wielu osób identyfikujących się z prawicą wśród kandydatów startujących w wyborach nie powinno zabraknąć obecnego prezydenta.

Tabela 2

Których polityków najchętniej widział(a)by Pan(i) jako kandydatów na prezydenta w przyszłych wyborach?	Deklarowane poglądy polityczne			
	lewicowe	centrowe	prawicowe	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Leszek Balcerowicz	5	6	13	1
Jerzy Buzek	4	7	20	4
Bronisław Geremek	3	5	3	0
Hanna Gronkiewicz-Waltz	5	2	3	3
Marian Krzaklewski	5	6	30	6
Aleksander Kwaśniewski	82	66	41	36
Leszek Miller	9	5	0	0
Jan Olszewski	4	5	10	2
Lech Wałęsa	3	5	8	7
Nie ma takiego	2	8	6	9
Trudno powiedzieć	9	15	16	42

To, że kandydatura Aleksandra Kwaśniewskiego cieszy się dość dużą popularnością w elektoracie prawicowym, jest niewątpliwie związane z brakiem zdecydowanego faworyta po prawej stronie sceny politycznej. Poza obecnym prezydentem wśród badanych o orientacji prawicowej stosunkowo najwięcej zwolenników ma kandydatura Mariana Krzaklewskiego. Jednak jako „własnego” reprezentanta zgłasza go tylko niespełna co trzeci badany z tej grupy. Relatywnie duża część osób o prawicowych poglądach politycznych widziałaby w tej roli również premiera Jerzego Buzka, zapewne z racji zajmowanego przez niego stanowiska. Leszek Balcerowicz i Jan Olszewski są rzadziej typowani przez respondentów identyfikujących się z prawicą jako kandydaci na urząd prezydenta.

Uzależnienie popularności poszczególnych kandydatur od preferencji politycznych respondentów jeszcze dokładniej odzwierciedlają opinie na ten temat w potencjalnych elektoratach największych ugrupowań naszej sceny politycznej.

Tabela 3

Których polityków najchętniej widział(a)by Pan(i) jako kandydatów na prezydenta w przyszłych wyborach?	Potencjalne elektoraty ugrupowań politycznych			
	SLD	AWS	UW	PSL
	w procentach			
Leszek Balcerowicz	7	9	22	1
Jerzy Buzek	6	23	13	2
Bronisław Geremek	4	4	8	-
Hanna Gronkiewicz-Waltz	4	3	3	11
Marian Krzaklewski	3	35	16	6
Aleksander Kwaśniewski	95	35	58	74
Leszek Miller	10	1	1	6
Jan Olszewski	2	10	4	3
Lech Wałęsa	3	15	2	5
Nie ma takiego	-	2	-	-
Trudno powiedzieć	3	17	19	13

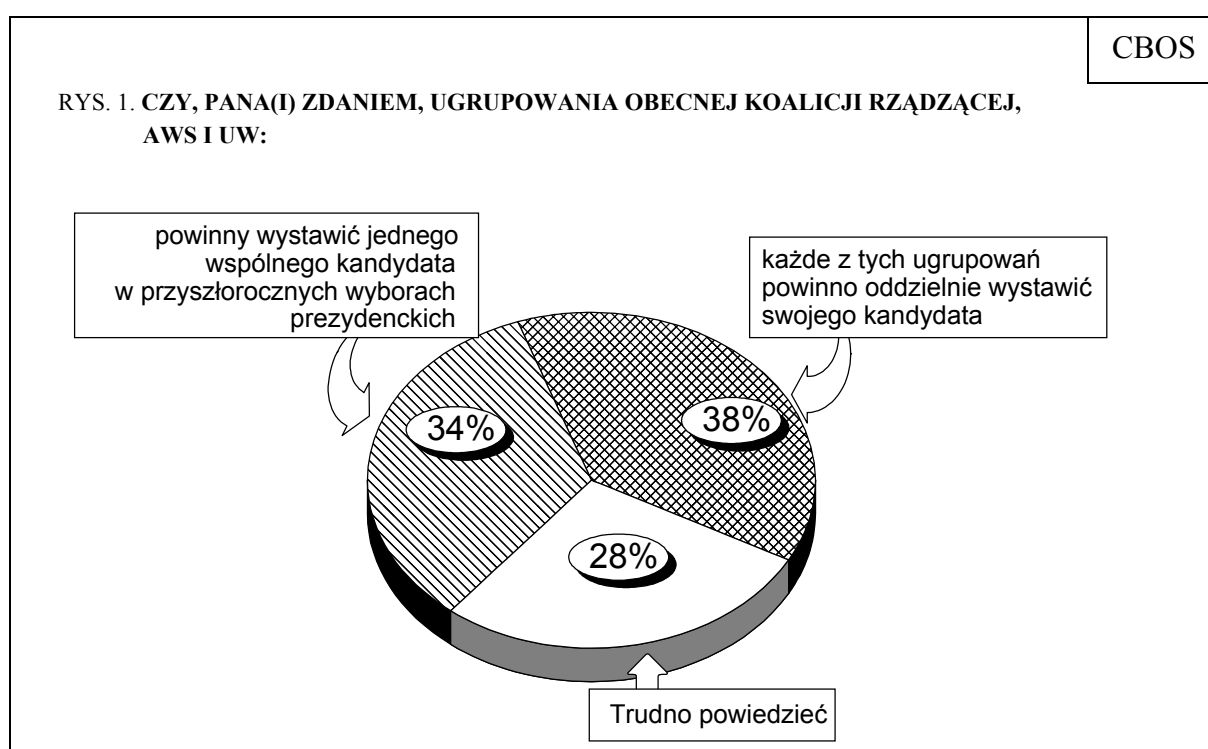
Aleksander Kwaśniewski jest jednoznacznym faworytem sympatyków SLD. Obecnego lidera tej formacji, Leszka Millera, widziałby w gronie kandydatów na urząd prezydenta tylko co dziesiąty jej zwolennik. Urzędujący prezydent jest zgłaszany zdecydowanie najczęściej także przez potencjalne elektoraty PSL i UW.

W gronie zwolenników UW poza Aleksandrem Kwaśniewskim największą popularnością jako kandydat na prezydenta cieszy się Leszek Balcerowicz. Jedynie wśród potencjalnych wyborców AWS obecny prezydent nie zdobył jednoznacznej przewagi - wymieniano go równie często jak przewodniczącego NSZZ „Solidarność” Mariana Krzaklewskiego. Poza tymi dwoma politykami sympatycy AWS stosunkowo często jako osobę godną rywalizowania o najwyższe stanowisko w państwie typowali także premiera Jerzego Buzka.

JEDEN CZY DWÓCH KANDYDATÓW KOALICJI RZĄDOWEJ?

Wiele wskazuje na to, że przed nadchodzącymi wyborami prezydenckimi, podobnie jak przed poprzednimi, będziemy świadkami prób wyłonienia jednego wspólnego kandydata prawicy czy też szerzej - całego obozu postsolidarnościowego. Jednym z pytań, jakie pojawiały się już w dyskusjach polityków i komentatorów sceny politycznej, jest kwestia woli i możliwości wystawienia wspólnego kandydata przez ugrupowania tworzące obecną koalicję rządową.

Oczekiwania społeczne są w tym względzie podzielone: jedna trzecia badanych optuje za uzgodnieniem przez koalicję rządową wspólnego kandydata, a niewiele więcej uważa, iż każde z rządzących ugrupowań powinno mieć własnego reprezentanta w wyborach prezydenckich.

Znaczna część ankietowanych - co zrozumiale - może nie być tą kwestią bezpośrednio zainteresowana, stąd też duży ich odsetek nie ma wyrobionego stanowiska w tej sprawie.

Z natury rzeczy najbardziej interesujące są poglądy w tej kwestii w elektoratach ugrupowań, które miałyby podejmować takie decyzje czy wysiłki w celu wyłonienia wspólnego pretendenta, czyli AWS i UW. Idea wystawienia przez ugrupowania rządzące wspólnego kandydata w wyborach spotyka się ze znaczną aprobatą elektoratu AWS - za rozwiązaniem takim optuje blisko trzy piąte potencjalnych wyborców tej formacji. Mniej jednoznaczne stanowisko w tej kwestii prezentuje elektorat Unii Wolności, choć i w tym przypadku przeważają osoby opowiadające się za wspólnym kandydatem. Natomiast zwolennicy partii opozycyjnych woleliby raczej, żeby ugrupowania tworzące koalicję rządową wystawiły w przyszłorocznych wyborach prezydenckich dwóch różnych kandydatów.

Tabela 4

Czy, Pana(i) zdaniem, ugrupowania obecnej koalicji rządzącej, AWS i UW:	Potencjalne elektoraty ugrupowań politycznych			
	AWS	UW	SLD	PSL
	w procentach			
– powinny wystawić jednego wspólnego kandydata w przyszłych wyborach prezydenckich	59	50	32	18
– każde z tych ugrupowań powinno oddzielnie wystawić swojego kandydata	30	44	45	32
Trudno powiedzieć	11	6	23	50

★

★

★

Do wyborów prezydenckich pozostało jeszcze sporo czasu. Mimo iż ugrupowania polityczne zaczynają już przymierzać się do wyłaniania kandydatów, co spotyka się z dużym zainteresowaniem dziennikarzy i komentatorów życia politycznego, dla zwykłych obywateli jest to jeszcze sprawa dość odległa. Półtora roku przed wyborami o odpowiedziach respondentów decydują, jak się wydaje, nie tylko sympatie czy antypatie w stosunku do różnych osobistości sceny politycznej, ale przede wszystkim znajomość nazwisk polityków. Z pewnością nie bez znaczenia jest tu także ranga pełnionej obecnie funkcji wiążąca się,

w społecznej ocenie, z pewną dystynkcją predestynującą do ubiegania się o najważniejszy urząd w państwie. Wydaje się, że również z tego powodu wśród najbardziej pożądanym pretendentów częściej niż inni wymieniani byli zarówno obecny prezydent, jak i premier, a także wicepremier oraz minister spraw zagranicznych. Nie bez wpływu na wskazania badanych pozostaje również - o czym informują media - większe prawdopodobieństwo zgłaszania poszczególnych polityków jako kandydatów na ten urząd.

Lista potencjalnych kandydatów do najwyższego urzędu w państwie jest na razie krótka. Dzisiejsza popularność polityków może, ale nie musi procentować w przyszłorocznym głosowaniu. To, w jakim stopniu wpłynie ona na ich szanse wyborcze, będzie zależeć zarówno od prowadzonej przez nich kampanii, jak i od ich ewentualnych kontrkandydatów - w tym również osobistości, które dziś jeszcze nie przychodzą na myśl badanym. Stąd też kandydatury zgłaszane w pytaniu otwartym przez ankietowanych nie powinny być traktowane jako preferencje wyborcze, a już na pewno nie należy na tej podstawie orzekać o szansach, jakie poszczególni politycy mogą mieć w wyborach.

Opracowała

Agnieszka CYBULSKA

A N E K S

Tabela 1. Których polityków najchętniej widział(a)by Pan(i) jako kandydatów w wyborach prezydenckich?
 1 - Leszka Balcerowicza; 2 - Jerzego Buzka; 3 - Bronisława Geremka; 4 - Hannę Gronkiewicz-Waltz;
 5 - Mariana Krzaklewskiego; 6 - Aleksandra Kwaśniewskiego; 7 - Leszka Millera; 8 - Jana Olszewskiego

(%)

	1	2	3	4	5	6	7	8
Ogółem	6	9	3	3	12	57	4	5
Płeć								
Mężczyźni	8	8	2	4	15	58	4	6
Kobiety	5	9	3	3	10	56	3	5
Wiek								
18-24 lat	13	12	3	5	6	62	2	1
25-34	6	4	5	4	14	56	3	5
35-44	5	9	1	5	13	59	6	5
45-54	8	7	4	3	11	56	3	5
55-64	5	12	2	1	21	61	5	8
65 lat i więcej	2	12	1	1	11	48	3	8
Miejsce zamieszkania								
Wieś	3	8	3	2	9	54	3	6
Miasto do 20 tys.	6	7	0	8	16	62	6	6
20 - 100 tys.	5	7	3	5	13	58	6	3
101 - 500 tys.	10	9	3	4	15	56	2	7
501 tys. i więcej mieszk.	11	17	4	2	12	60	2	3
Wykształcenie								
Podstawowe	4	6	3	1	13	49	4	5
Zasadnicze zawodowe	3	12	2	5	16	58	3	5
Średnie	8	9	4	4	10	62	5	6
Wyższe	19	7	1	8	11	57	1	5
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	19	10	3	5	13	58	2	7
Prac.umysł.niż.szczebla	11	7	6	6	12	62	4	5
Pracownicy fiz.- umysł.	3	7	4	4	13	68	8	4
Robotnicy wykwalifikowani	4	13	6	9	14	56	2	6
Robotnicy niewykwalifik.	9	9	0	9	17	58	4	1
Rolnicy	3	5	0	0	3	41	3	6
Pracujący na własny rach.	16	7	5	0	16	47	4	3
Bierni zawodowo								
Renciści	1	9	1	1	17	52	3	6
Emeryci	3	12	1	1	14	54	6	9
Uczniowie i studenci	13	12	3	6	7	76	3	2
Bezrobotni	2	4	0	0	8	58	1	1
Gospodynie domowe i inni	6	6	4	2	12	47	4	3
Pracuje w:								
sferze budżetowej	10	10	3	6	14	57	4	6
sekt. państw., publicznym	8	9	2	9	12	72	3	7
sp. własc. pryw. i państwa	10	9	10	4	18	62	5	1
sekt. pryw. poza rolnict.	10	7	3	3	11	55	4	4
prywatnym gosp. rolnym	1	4	0	0	2	39	3	5
Dochody na jedną osobę								
Do 275 zł	2	8	2	2	9	54	1	3
276 - 399	3	9	3	2	12	56	5	9
400 - 549	4	12	3	4	18	62	6	5
550 - 799	9	9	4	5	16	60	3	4
Powyżej 799 zł	15	10	4	2	14	64	2	6
Ocena własnych war. mater.								
Złe	4	7	1	1	11	56	5	5
Średnie	5	10	3	4	14	55	3	6
Dobre	12	10	4	5	12	62	4	4
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	3	23	1	1	26	40	3	8
Raz w tygodniu	4	10	3	4	14	55	4	7
1-2 razy w miesiącu	10	8	2	3	9	60	2	2
Kilka razy w roku	10	4	4	2	9	64	4	2
W ogóle nie uczestniczy	6	2	2	5	8	60	4	4
Poglądy polityczne								
Lewica	5	4	3	5	5	82	9	4
Centrum	6	7	5	3	6	66	5	5
Prawica	13	20	5	5	30	41	0	10
Trudno powiedzieć	1	4	0	3	6	36	0	2

(continued)

Tabela 1 cd. Których polityków najchętniej widział(a)by Pan(i) jako kandydatów w wyborach prezydenckich? 9 - Lecha Wałęsę; 10 - Inne konkretne nazwisko

(%)

	9	10	Żadnego	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	6	18	6	20	1071
Płeć					
Mężczyźni	6	20	7	15	508
Kobiety	5	16	5	24	563
Wiek					
18-24 lat	6	17	6	20	154
25-34	6	15	5	22	190
35-44	5	20	7	16	209
45-54	7	19	4	22	211
55-64	3	18	7	13	136
65 lat i więcej	7	18	6	25	171
Miejsce zamieszkania					
Wieś	7	14	6	24	390
Miasto do 20 tys.	6	22	5	14	126
20 - 100 tys.	5	19	3	22	209
101 - 500 tys.	6	21	7	17	213
501 tys.i więcej mieszk.	1	18	8	15	133
Wykształcenie					
Podstawowe	10	13	8	26	311
Zasadnicze zawodowe	5	17	5	19	263
Średnie	4	20	5	18	399
Wyższe	2	28	6	10	98
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	3	27	3	13	79
Prac. umysł. niż. szczebla	4	18	4	20	109
Pracownicy fiz.- umysł.	2	16	7	18	94
Robotnicy wykwalifikowani	10	22	7	13	117
Robotnicy niewykwalifik.	7	9	1	20	40
Rolnicy	11	17	5	30	64
Pracujący na własny rach.	6	24	11	21	49
Bierni zawodowo					
Renciści	4	12	5	26	112
Emeryci	6	20	7	18	194
Uczniowie i studenci	4	19	5	12	71
Bezrobotni	4	10	8	28	89
Gospodynie domowe i inni	10	20	5	26	52
Pracuje w:					
sferze budżetowej	4	20	5	17	123
sekt. państw., publicznym	5	17	3	13	112
sp. właśc. pryw. i państwa	3	21	9	16	101
sekt. pryw. poza rolnict.	8	22	5	18	168
prywatnym gosp. rolnym	8	16	5	36	73
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	7	13	7	25	172
276 - 399	7	18	9	20	131
400 - 549	6	18	6	15	252
550 - 799	4	20	4	17	155
Powyżej 799 zł	4	23	4	10	152
Ocena własnych war. mater.					
Złe	7	19	8	21	357
Średnie	4	16	5	21	467
Dobre	6	21	4	16	247
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	9	21	4	20	73
Raz w tygodniu	7	16	5	20	539
1-2 razy w miesiącu	5	19	6	17	163
Kilka razy w roku	2	17	9	17	193
W ogóle nie uczestniczy	3	25	5	24	101
Poglądy polityczne					
Lewica	3	23	2	9	284
Centrum	5	17	8	15	266
Prawica	8	22	6	16	289
Trudno powiedzieć	7	8	9	42	229

Tabela 2. Czy Pana(i) zdaniem, ugrupowania obecnej koalicji rządzącej AWS i UW: 1 - powinny wystawić jednego wspólnego kandydata w przyszłych wyborach prezydenckich; 2 - każde z tych ugrupowań powinno oddzielnie wystawić swojego kandydata

(%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	34	38	28	1071
Płeć				
Mężczyźni	40	38	22	508
Kobiety	28	39	33	563
Wiek				
18-24 lat	27	48	25	154
25-34	38	39	23	190
35-44	34	39	27	207
45-54	34	40	26	211
55-64	35	38	26	137
65 lat i więcej	34	24	42	171
Miejsce zamieszkania				
Wieś	30	36	34	390
Miasto do 20 tys.	38	33	29	126
20 - 100 tys.	29	34	36	208
101 - 500 tys.	39	42	18	213
501 tys. i więcej mieszk.	39	50	11	134
Wykształcenie				
Podstawowe	29	28	43	312
Zasadnicze zawodowe	39	36	25	264
Średnie	34	43	23	400
Wyższe	36	58	7	96
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier. i inteligencja	39	53	8	77
Prac. umysł. niż. szczebla	36	49	15	109
Pracownicy fiz.-umysł.	30	50	19	94
Robotnicy wykwalifikowani	44	33	23	118
Robotnicy niewykwalifik.	24	31	45	40
Rolnicy	27	24	48	63
Pracujący na własny rach.	30	45	25	50
Bierni zawodowo				
Renciści	32	31	37	112
Emeryci	38	28	33	195
Uczniowie i studenci	26	50	24	71
Bezrobotni	27	43	31	89
Gospodynie domowe i inni	34	28	38	52
Pracuje w:				
sferze budżetowej	29	51	19	121
sekt. państw., publicznym	44	36	20	112
sp. właśc. pryw. i państwa	36	44	20	102
sekt. pryw. poza rolnictw.	36	43	21	169
prywatnym gosp. rolnym	30	27	43	73
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	25	37	39	171
276 - 399	43	34	23	131
400 - 549	34	38	28	251
550 - 799	37	45	18	155
Powyżej 799 zł	39	44	17	152
Ocena własnych war. mater.				
Złe	31	34	34	357
Średnie	35	38	27	466
Dobre	36	44	20	248
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	46	24	30	73
Raz w tygodniu	37	36	27	539
Kilka razy w miesiącu	28	48	25	163
Kilka razy w roku	31	40	29	193
W ogóle nie uczestniczy	22	41	37	102
Poglądy polityczne				
Lewica	26	48	25	285
Centrum	30	47	23	267
Prawica	56	32	12	288
Trudno powiedzieć	20	24	56	230